

הלכות שבת שכה־שכו

תקפו

התחום¹⁰¹ אין צורך להמתין כלל אפילו למי שהובאו בשבילו שלא התמירו¹⁰² למי שהובא בשבילו כרמלית אלא שלא יהנה ממנה בשבת בעצמה אבל לא להמתין במצאי שבת בכדי שיעשו אלא אם כן הביאם מחוץ לתחום שאז מועלת הבאתו בשבת משא"כ בתוך התחום אין הבאתו בשבת מועלת כל כך¹⁰³ (מפני שהיה הישראל יכול ללך לשם בעצמו בשבת ולהביאם במצאי שבת מיד ומשום שיעור מועט שהיה שורה במצאי שבת בחזירתו משם לכאן אין לחוש בשביל כך שמא יאמר לנכרי ללך לשם בשבת).

ואם הוא ספק אם הביאם מחוץ לתחום או מתוך התחום אסור¹⁰⁴ למי שהובא בשבילו אבל לאחרים מותר אפילו בודאי חוץ לתחום¹⁰⁵ ואם הביאם מחוץ לתחום דרך כרמלית ואחר כך העבירם דרך רשות הרבים אין צורך להמתין אלא בכדי שיכולין להביאם מתחלת רשות הרבים במצאי שבת¹⁰⁶ ואח"כ מותר לאחרים¹⁰⁷ או אפילו למי שהובא בשבילו אם הובאו מתוך התחום¹⁰⁸:

שכנו דיני רחיצה בשבת וכו' י"ג סעיפים:

א אסרו חכמים לרחוץ כל גופא¹ או רובו² בחמין בין אם הם בכלי בין אם הם בקרקע³ אפילו תוחמו מערב שבת⁴ מפני הבלנים שהיו מחמין בשבת ואמרו מערב שבת החמנו⁵ ואע"פ שלא נחשדו ישראל על השבתות לחלל בודוין מכל מקום היו נוהגים עצים תחת המים צוננים מבעוד יום סמוך לחשבה והם מתבערים והולכים כל השבת⁶ ומהממים את המים שעליהם ודבר זה אסור משום גזרה שמא ישבח ויחזתה בגלמים משחשבה⁷ לפיכך אסרו לכל אדם לרחוץ בחמין אפילו שלא במרחץ של הבלנים⁸ ואפילו לשפוך המים על גופו להשתטף⁹ שאין זו דרך רחיצה¹⁰ שבמרחץ ששם מכניס גופו ואבריו בתוך המים¹¹ ואפילו רוחץ כל אבר ואבר לברו¹² ולא רוב גופו בבת אחת ואעפ"כ לא חלקו חכמים בגזרתם כיון שעכ"פ דומה קצת לרחיצה שבמרחץ שרוחץ כל גופו או רובו.

אבל מותר לרחוץ בחמין פניו ידיו ורגליו¹³ או שאר אברים¹⁴ כל שאינו רוחץ רוב

ה בר קפדא מ' ע"א. וראה רמב"ם שם. וראה לעיל סי' שא ס"ם. וראה לקמן סי' תרנ"ט ס"א (בבבב).
 ו דין יש (ב, ב) ד"ה אמר ר' שמעון ורשב"א שם ד"ה התחילו (מגשין גר, א).
 ז ר"ן ורשב"א שם מירושלמי פ"ג ה"ג.
 ח ר"ן שם. ורשב"א שם. ודלעיל סי' רנ"ג.
 ט משמעות הרמב"ם שם. וראה גם מ"מ פ"ב סוף ה"ד.
 י רבי יוחנן ד"ט, כ כרבי יהודה בבבבב שם. מור וש"ע שם.
 יא רש"י קמח, ה"ב.
 יב ב"י ריש ה"ב.
 יג ברייתא ג, א ושמואל בנב"ל שם. מור וש"ע שם. וראה מ"מ ענינים.
 יד ברייתא שם. שמואל שם. מור וש"ע שם. וראה גם לעיל סי' שא ס"ם. וראה לקמן סי' תקיא ס"א שבתוך המרחץ אמר לרחוץ אפילו פניו ידיו ורגליו. וראה לקמן ס"ב.
 טו ב"י שם ושכן משמעות הרא"ש סוף הל' מקואות. רמ"א ס"א. מ"ז סק"א.

רסז ב"ח סוף סה"ל. מ"א סק"ה. אליה זוטא סק"ב.
 רסח ראה אליה זוטא שם שנשאר בני"ע.
 רסט חוס קמא, א ד"ה אח"כ. מ"א שם.
 ער שמואל בנב"ל שם לגירסת הר"ף שם (סה, א). ש"ע סמ"א.
 רעא כרלעיל ס"א תש"ג.
 רעב ב"י ד"ה גמ"ש ואפילו.
 רעג פרישה סוף סק"ח.
 עדד גירסת רבי משה האדוק סוף סה"ל בב"י שם. וראה גם פרישה שם.

סימן שכו

א ברייתא דט, ב. מור וש"ע ס"א. לבוש ס"א.
 ב כנסת הגדולה הנב"ל. מ"א סק"ב.
 ג גמ"ל שם. מור וש"ע שם.
 ד רש"י ותוס' שם ד"ה בין בחמין. רמב"ם פ"ב ה"ב. מור וש"ע שם. וראה לעיל מהה"ב לסי' רנ"ג (ד"ה ודנה ברנב"ן) שמישרין של ערב שבת ודאי שרי. וראה כ"י השלחן ס' קלג סק"א. תהלה לדר סק"ג.

תקפה

הלכות שבת שכו

גופו¹⁰ ולכן במקום שאין שם מנהג¹¹ מותר לאשה ללבוש לבנים בשבת כי אינה צריכה לרחוץ אלא פניה של מטה ובין ויכותיה¹² רק שתותר שלא תרחץ בבגד שלא הבא לידי כתישה¹³.

וכל זה בחמי האור אבל בחמי טבריא מותר לרחוץ¹⁴ אפילו להכניס כל גופי יחד בתוך המים¹⁵ ואין צריך לומר בצוננים¹⁶ ומכל מקום לא התירו בחמי טבריא אלא כשהם בקרקע אבל כשהם בכלי דינם בחמי האור¹⁷ מפני שכל שהוא בכלי אינו ניכר בין חמי האור לחמי טבריא¹⁸ ויש לגזור על אלו מפני אלו¹⁹:

ב יש אומרים²⁰ שלא התירו חמי טבריא אלא כשאין המקום מקורה אבל אם המקום מקורה אסור מפני שבא לידי זיעה ואסור להזיע בשבת כמו שיתבאר²¹ ויש אומרים²² שמותר להזיע בחמי טבריא שהרי לא אסרו את הזיעה אלא משום גזרת רחיצה כמו שיתבאר²³ ובין שמותר לרחוץ בחמי טבריא כל שכן שמותר להזיע בהם²⁴ ולענין הלכה בדברי סופרים הלך אחר המיקל²⁵:

ג אמת המים של חמי טבריא אסור להמשיך לתוכה²⁶ אפילו מבעוד יום²⁷ סילון של צונן ופי הסילון יוצא חוץ לאמה ומימיו נשפכים לעוקא שבקרקע²⁸ ועושין כן כדי שיתרממו מים הללו שבסילון בעברם דרך האמה של המין והרי זו כעין הטמנה בדבר המוסף הבל²⁹ שמים הללו נטמנו בתוך האמה של חמי טבריא שהן נקראים דבר המוסף הבל³⁰ וכבר נתבאר בס"ד רנ"ז³¹ שאסור להטמין בדבר המוסף הבל אפילו מבעוד יום ואם עבר והטמין אסור³² ולכן אם עבר והמשיך הסילון של צונן לתוך האמה אסורים המים הנשפכים ממנו לעוקא בין ברחיצה בין בשתייה כאלו הוחמו בשבת³³ שאסור אפילו לרחוץ בהם פניו דיו ורגליו ואפילו אבר אחד בלבד³⁴ ואם המשיך סילון זה בערב יו"ט דינם כמין שהוחמו ביו"ט שאסור לרחוץ בהם כל גופו או

טז וזו רחיצת קפן כזו רחיצת גדול, ראה לקמן סי' שלא סי"א. ואסור לגדול לרחוץ הקפן בידים, כדלקמן סי' תרנ"ט סוף סי' א"א.
יז משאת בנימין סי' ה. מ"א סק"ג. ועיי' שו"ע יורה סי' קצ"ט סק"ב.
יח וראה לקמן סי' תרי"ט ס"א נבי יום כיפור.
יט משאת בנימין שם, מ"א שם.
כ בר קפרא שם. מור וש"ע שם. וראה גם לעיל סי' שא ס"ט.
כא ספר התרומה סי' רל"ג. מור וש"ע שם.
כב בר קפרא שם. מור וש"ע שם. וראה גם לקמן סי' לעיל סי' שא סוף ס"א.
כג פ"ד התרומה שם. סו"ג ל"ח מה (ד, א) והבא במור. ש"ע שם.
כד ב"י מ"ה"ה ומ"ש וד"מ.
כה ראה ש"ע שם.
כו ר"ף סוף פ"ק כל כתבי (כב, ב) והגאונים הובאו בגמ"כ פ"ב ה"ב. וכן דעת הרמב"ם שם. דעה א' בש"ע סי' ב'.
כז סוף סי' ב'.
כח תוס' קמ"א א' ד"ה אף. ר"ש פ"ב סי' יב. רמב"ן שם ד"ה דא. רשב"א שם ד"ה הרוחץ כשם רבינו יונה. ר"ן שם ד"ה הרוחץ. דעה ב' בש"ע שם.

טז סוף סי' יב.
יז ר"ן שם. הגהת הדגוש סי"ב.
יח ר"ן בתשובה סי' ד. הובא ב"י ד"ה ולענין.
יט משנה לח, סו"ג. מור וש"ע סי' ג'.
כ ר"ת שם ד"ה מעשה. מור וש"ע שם. ובשבת – ראה לעיל סי' ש"ח ס"ג.
כא ר"ן שם (ה, מוע"א) ברעת התוס' שם בפסוק ש"ע שם.
כב רב חסדא ל"ט, רע"ב. תוס' ור"ן שם. ב"י ד"ה אמת ברעת המור. לבוש סי' ג'. מ"א סק"ד. אבל מצד זה שהמים מתרממים בשבת אין לאסור מאחר שהובאו בתוכו בדבר מבעוד יום (מודר"ב ל"ט) רש"י ד"ה והנה ברמב"ן. וראה גם לקמן סוף המע"ף.
כג ראה גם לעיל סי' ש"ח ס"ח. וראה לעיל סי' רנ"ו ק"א סוף סק"ג. היינו כשהוא באמטבי או בכלי שני אין מתקרות לעולם אבל כשהם באמטבי או בכלי שני אין בהם אימור משום הטמנה ... משום דמתקדדים והולכים. וראה לקמן סי' ש"ח סוף סק"ג לענין ביטול.
כד סוף סי' א.
כה תוס' ל"ג, ב"ה מעשה בשם ה"ר שמואל מוורין. ר"ן שם.
כז משנה לח, סו"ג. מור וש"ע שם.
כח ראה מ"א סק"ו.

הלכות שבת שכו

תקפמ

רובו אבל מותרים בשתיה^א או לרחוץ בהם פניו ידיו ורגליו^ב כמו שיחבאר בס' תקי"א^ג.

וכל זה כשגוף הסילון מוקף מכל צד ופיו יוצא חוץ לאמה אבל אם הוא שופך הצונן לתוך האמה אין זה נקרא הטמנה כלל שהצונן מתערב הוא בחמין ולא נטמן בו^ד לפיכך מותר להמשיך הצונן מבעוד יום לשם והוא נמשך לשם והולך כל השבת כולה ואין בו משום ביטול כיון שהתחיל מבעוד יום והוא נגמר מאליו בשבת^ה כמו שנתבאר בס' רנ"ב^ו ומותר ג"כ לרחוץ אפילו כל גופו ביחד באמה זו כמו בשאר חמי מבריא^ז:

ך לא ישתמף אדם בצונן^ח כל גופו^ט ויתחמם כנגד המדרה מפני שמפשיד מים שעליו ונמצא כרוחץ בחמין^י כל גופו^{יא} אבל מותר להשתמף בצונן אחר שנתחמם אצל האש^{יב} מפני שאין המים שעליו מתחממים כל כך^{יג}.

ויש אומרים^{יד} שאפילו הרוחץ ידיו צריך לזהר שלא לחמםם כנגד המדרה אפילו במקום שאין הירד סולדת בו^{יז} אם לא ינגבם תחלה יפה^{יח} מפני שמפשיד המים שעליו^{יט} ונמצא כרוחץ בחמין שהוחמו בשבת^י והמין שהוחמו בשבת אפילו בהיתר אסור לרחוץ בהם אפילו אבר אחד ואפילו לא הוחמו אלא מעט שאין הירד סולדת בו^{יא} ויש להחמיר כדבריהם:

ה מי שחש במעיו אסור ליתן על גבי בטנו כלי שיש בו מים המין^{יב} שמא ישפכו^{יג} על רוב גופו^{יד} ונמצא כרוחץ רוב גופו בחמין ואפילו אם הם מים מועטים שאין בהם כדי הדיצת רוב גופו מכל מקום אם הוחמו בשבת אפילו מעט שאין הירד סולדת בו אסור^{יז} כמו שנתבאר^{יח} ואפילו בחול אסור לעשות כן מפני הסכנה^{יט} שפעמים שהמים הרתחים^כ אצל מותר להחם בנד וליתנו על גבי בטנו ואפילו בשבת^{כא}:

ז הרוחץ כנחר צריך שינגב גופו יפה כשעולה מהנהר שלא ישאר המים עליו וימלטם ד' אמות בכרמולת^{כב} כמו שנתבאר בס' ש"א^{כג} ועוד צריך [ליזהר] שלא לשוט גופו

-
- נג** יג. משה שם. ש"ע שם.
 - נד** גזר'א שם למ. ב. תוס' שם ר"ה אלא פניו.
 - נה** סעף א, וכרעה הא' שם שמותר לרחוץ כל גופו במים שהוחמו מערב יו"ט (מש"א"כ לדעה הב' שם אין חילוק בין הוחמו בעי"מ לוחמו בי"ש).
 - נו** מד. תוס' ירו' שם. מ"א סק"ד. וראה מהר"ב לסי' רנב (ר"ה על כן צריך לומר): דאף שנמזג ונתבסח מן העין יפה כבדקין ממש, אפילו הכי לא דמי לרחוץ, שברמיץ אין הוטמן בו מעורב כלל מש"א"כ במים שנתערבים במים.
 - נז** מה תוס' לוח', ב ר"ה מעשה. מ"א שם. וראה מהר"ב לסי' רנב (ר"ה והנה ברמב"ן) שביאר ששת רש"י ביה, שאוסר מלאכה ונעשית מאלה בשבת כמו בנורת משקין שבו. וראה הע"ב תשנ"ע 108.
 - נח** מו. ס"א וסי"ד.
 - נח** מד. כדלעיל סוף ס"א.
 - נח** מו. ברייתא מ. ב. מור (סדר הל"מ) כסעף זה שנתבש (ברמ"ך).
 - נט** מט. רמב"ם פכ"ב הל"ג. ש"ע ס"ד.
 - נז** רבי"א בתוס' שם ד"ף מפני. ר"ן שם (י"ב, רע"א). והוא בני"ד ר"ה וע"ש לך.
 - נז** רמב"ם וש"ע שם.
 - נז** ברייתא מ. ב. רמב"ם שם. מור וש"ע שם.
-
- נג** יג. משה שם. ש"ע שם.
 - נד** גזר'א ש"פ פ"ג סי' מ. מהדכי רמז שה. מור וש"ע ס"ה (בשם ס"א).
 - נה** ח"א סק"ד.
 - נו** מ"א שם. מור וש"ע שם.
 - נז** ר"א ש"ש. מרדכי שם.
 - נח** ר"ן שם. מ"א שם.
 - נט** ראה מ"א שם. וראה מהר"ב לסי' רנב (ר"ה והנה ברמב"ן): אפילו מי הנהר בקיץ מקרי פושיים או בחורף שצמדיה מעט בבית. וראה תהלה לרוד סק"ג.
 - ס** ברייתא מ. ב. מור וש"ע ס"ז.
 - סא** רש"י שם ר"ה ובלבד. מ"א סק"ד.
 - סב** כדלעיל ס"א.
 - סג** מ"א שם.
 - סד** מעי' גיד.
 - סה** ברייתא שם. ש"ע שם.
 - סו** רש"י שם ר"ה מפני ש"ע שם.
 - סז** ברייתא שם. מור ורמ"א ס"ז. ואין בזה משום רפואה, כדלקמן סי' שבת סכ"ה.
 - סח** רב היריה קמא, א. מור וש"ע ס"ז.
 - סט** סעף סא. וראה שם שהוא הדין ברוחץ ידיו.

בנדר^ט וגם שלא להשיט שום דבר כגון הקסמין שעל פני המים אסור להפצילן לבאן ולכאן לנקות המים כמו שיתבאר בס"י של"ט^{טז} ועוד צריך ליהרר כל רוחץ שלא לסחוט שערו ואף שלא שיד חסימה בשערו^{טז} שהשער קשה ואינו בולע^{טז} המים בתוכו ממש מכל מקום אסור מדברי סופרים^{טז} ומפני שאין הכל יודעים ליהרר ככל זה לכן נתפשט המנהג במדינות אלו שלא לרוחץ כלל בשבת אפילו בצונן^{טז} אע"פ שאין איסור בדבר מן הדין^{טז}:

ז אדם מותר למבול מטומאתו בשבת^{טז} אפילו הצריך מבילה מן התורה^{טז} כגון נדה^{טז} וכיוצא בהם מפני שאינו נראה כמתקן אלא כיווד להקר^{טז} ואפילו טובל במים סרוחים שאין דרך להקר בהם ואפילו בימות הגשמים שאין דרך להקר כלל מכל מקום פעמים שאדם מלוכלך בטיט וצואה ורוחץ אפילו בימות הגשמים ואפילו במים סרוחים כדי להעביר הטיט והצואה מעליו^{טז}.

ובמדינות אלו נהגו לאסור מבילת אשה בשבת אלא אם כן יש בעלה בעיר^{טז} וגם לא היה אפשר לה למבול קודם השבת^{טז} או שלא היה בעלה בעיר ובא בערב שבת^{טז} שלא פשעה במה שלא מבילה קודם לכן^{טז} אבל כל שהיה בעלה בעיר והיה אפשר לה למבול ולא מבילה אינה מובלת בשבת^{טז} ויש שנתנו מטעם למנהג^{טז} שכיון שנתפשט המנהג שלא לרוחץ בשבת אם כן כשטמא טובל מטומאתו הרי זה נראה כמתקן ולא כיווד להקר כיון שאין דרך כלל לרוחץ להקר מטעם שנתבאר^{טז} אע"פ שאין איסור בדבר.

ומכל מקום מותר למבול לקרוי^{טז} שכיון שטבילה זו אינה מן התורה^{טז} (ואף לא חיוב גמור מדברי סופרים^{טז} אינו נראה כמתקן^{טז} וכן המומר ששבו בתשובה מותר למבול בשבת^{טז} שאין מבילתו מן התורה כמו מבילת הגר^{טז}) (ואף אין חיוב גמור מדברי סופרים^{טז}) וכן כל אשה שצריכה לחזור ולמבול לחומרא בעלמא מותרת למבול בשבת כמו שנתבאר ב"י ס"י קצ"ו[ז] 18):

ע כדלקמן ס"י של"ט ס"א וש"י.

עא ס"ב ט"ג.

עב רבב ורב יוסף קנה, מוע"ב, רגוב"ס פ"ט ה"א.

עג וש"י שם ר"ח אין.

עד ט"ז שם במנפ. וראה גם לקמן ס"י של סוף ס"א.

עה ש"ת מדר"ל ס"י קלמ. תרומת הרשן ס"י רנה. ב"ח

רש תפי. מ"א סק"ה.

עו כדלעיל ס"א.

עז בית הלל במשנה ביצה יג, ב. מור וש"ע ס"ח.

עח משמעות המשנה שם ונג' שם יד, א.

עט ראה נג' שם. וראה ב"י יוד רס"ו קנז.

פ רבא בנ"י שם. מור ולבוש ס"ח.

פא רב נתנן בר יצחק בנ"י שם יח אי"ב. ב"י ד"ה אדם.

לבוש שם.

פב ראה גם לקמן ס"י תריג ס"ב: דמבילה במנהג לאו

מצוה אלא אי"ב בעלה עמה ומשום כפול פריה

ורביה. וראה לקמן יוד ס"י קפו ס"ק ה: שאסור לאשה

לעמוד בינו מונמאת אפילו אין בעלה בעיר כדלקמן ס"י

קנז. וראה לקיים ח"ד ע' 27 תע' 58 ובשה"ג. וראה

שלחן המדק ח"ב ע' רבא הע' 7.

פג תרומת הרשן ס"י רנה במנפ. ונ"א שם ס"ב.

פד רמ"א שם. ש"י שם סק"ג ושכן העת תרומת הרשן.

פה ש"ך שם.

פו ראה תרומת הרשן שם. וז"ה משמעות הרמ"א וש"ך

שם.

פז תרומת הרשן שם. וראה גם ש"ת מדר"ל ס"י קלמ.

פח מ"א סק"ה.

פט סעף ג.

פס ולענין ברכת כהנים ראה לעיל ס"י קכח בנ"י: לא

רצו למבול שחרית מטעם שיתבאר בס"י שבו ...

ומ"מ ישר כחם של בני ארץ ישראל ומביבותיהם

שנשאים כפרים ככל יום ... אין וחושן למבול. וראה

כדי השלחן ס"י קל"ג סק"ה.

צ מ"א שם. אליה רבה סק"ה.

צא ראה לעיל ס"י פח ס"א. לקמן ס"י תריג ס"י. וראה

גם לק"ת רבא מג, מוע"ב. לק"ש ח"כ ע' 345.

צב ראה לעיל ס"י שכן ס"ח.

צג מ"א שם.

צד ראה נמוקי יוסף ויבמות סו, תנ"ב. רמ"א יוד סוס"

רסח. מ"א שם.

צה ראה נמוקי יוסף שם. וראה לקמן ס"י תרו ס"ב.

צז ס"י זה בשע"ר לא הניע לדוני, וראה ש"ך שם

סק"א.

הלכות שבת שכו

תקצא

ה מותר לרחוץ פניו וידיו והגליו בדברים שאינם משירים שער מעורבים עם דברים המשירים¹³ ובלבד שלא יהא הרוב מדבר שמשורר¹⁴ בודאי¹⁵ בענין שהוא פסוק וישיה ולא ימות¹⁶:

מ מותר לרחוץ ידיו במורסן¹⁷ מפני שהוא גבול כלאחר יד¹⁸ ואע"פ שיש להחמיר שלא לגבול ע"י שינוי בשבת אלא אם כן נתן המים מערב שבת כמו שנתבאר בס"י שכו"ד¹⁹ מכל מקום כאן שאינו נתון מים ממש על המורסן אלא שלוקחו בידים רטובות מותר לדברי הכל²⁰:

י אסור לרחוץ ידיו במלח²¹ וכל שכן בבורת²² או שאר חלב²³ מפני שנימוח על ידו²⁴ והיה זה כמוליד בשבת²⁵ ודומה למלאכה כמו שנתבאר בס"י שכו"ד²⁶ שאסור לרסק שלג או ברד מטעם זה ולדברי האומרים שמעם איסור לרסק שלג וברד הוא משום גזרת חסומת פירות העומדים למשקן שאף השלג והברד למימיהם הם עומדים כמו שנתבאר שם²⁷ אם כן בורית ושאר חלב שאינן עומדים למשקן מותר לרסק לכתחלה²⁸ אבל יש להחמיר כסכרא הראשונה²⁹:

יא מרחץ³⁰ שהוא יניסקת מרחוץ מתחתיו אם סתמו מערב שבת אותן הנקבים שהמרחץ מתחמם על ידו³¹ מותר לרחוץ בו במוצאי שבת מיד³² שהרי לא נתחמם כלל בשבת³³ אבל אם לא סתמו נקביו מערב שבת אע"פ שמאלו הוחם בשבת צריך להמתין לערב בכדי שיעשו לפי שהוחם באיסור שאסור להיות נקביו פתוחים בשבת כשיש אש התתיו גזרה שמא יתהה בגחלים³⁴:

יב אסרו חכמים ליכנס למרחץ³⁵ אפילו להויע לבלבד³⁶ מפני עוברי עבודה שהיו רוחצין בחמין ואמרו מויעין אנהנו³⁷ ויש אומרים³⁸ שאפילו לעבור במרחץ במקום שיכול להויע אסור אף על פי שאינו מתכוין לכך³⁹:

יג עיר שישאל ונכרים דרים בה ויש בה מרחץ והצת בשבת אם רוב נכרים מותר לרחוץ בה למוצאי שבת מיד⁴⁰ שמן הסתם⁴¹ הוחמה בשבת בשביל הנכרים

צז גגורא ג. ב. מור ושורע סי"ב.
צח רב נתניה בר יוסף בנמי' שם. מור ושורע שם.
צט רמב"ם פכ"ב הל"ג. לביש סי"ב. מ"א סק"פ.
ק מ"ז שם. לביש שם. שאו אמור משום גזו, כדלקמן סי' שם סי"א.
קא מורכבי רמז שבה. שורע סי"י.
קב מורכבי שם. רמ"א סי"י.
קג מ"א סק"ג.
קד מ"א סק"י.
קה מור סי' טז והאגרו סי' רתנן בשם בעל התרומה סי' רלה. רמ"א סי"י. וראה גם לעיל סי' שב סי"ב.
קו שול"ת בנימין זאב סי' רז. רמ"א שם.
קז ספר התרומה סי' ילה. סמ"ג ל"ת סה (כא, ב). מורכבי שם רמז שלה. מור ושורע סי' שבה סכ"ב. רמ"א כאן סי"י. וראה גם לקמן שם סכ"ה.
קח ספר התרומה שם. רמ"א שם.
קט לביש סי"י. וראה גם לעיל סי' שיה סכ"ה ש"ג.
קי מנעף מ"י.
קיז סי"ט וש"נ.
קיב שלמי הגבורים מופ"ה מ"א סק"א.

קק ראה גם לעיל שם בסופו.
קקד ברייתא מ. א. מור ושורע סי"א.
קקט רש"י שם ר"ה רוחץ בה מיד לפירוש הב' ר"ן שם (ד, ב) ר"ה מרחץ מ"א סק"ב.
קקז ברייתא שם. מור ושורע שם.
קקז רש"י שם. ר"ן שם. מ"א סק"ג.
קקח ר"ן שם. שורע שם.
קקט ראה לקמן סי' תרשנ מ"א (במסגרת).
קק ברייתא מ. א. רמב"ם פכ"ב הל"ב. מור ושורע סי"ב. וראה לקמן סי' שבה סמ"ג שאין להויע כלל לרפואה.
קקא בר קפרא בברייתא שם.
קקב רמ"א סי"ב. וראה רבא שם רנ"ב, ובפירוש רש"י שם ע"א ד"ה ממיל וע"ב ד"ה נפיש. רא"ש פ"ג סי' ז. ר"ן שם (ה, ב) ר"ה נרסין ברעת הר"ף. מור וב"י ד"ה ומ"ש וה"פ.
קקג ראה רש"י שם.
קקד משנה מנשרין פ"ב מ"ה. הובא בשבת קכב, א. מור ושורע סי"ג.
קקה ראה גם לעיל סי' שבה ריש סי' וש"נ.

תקצב

הלכות שבת שכו-שכז

שהם הרוכב ^{קכ} ואם רוכב ישראל צריך להמתין עד כדי שיוחם ואפילו במחצה על מחצה צריך להמתין כן ^{קכ} לפי שמן הסתם הוחמה בשבת בשביל שניהם ^{קכ}:

שכז דיני סיבה בשבת וכו' ה' סעיפים:

א החושש כמתניו לא יסוך שמן וחומין^א (מעורבים^ב) מפני שאין דרך לסוך בהם אלא לרפואה^ג וכל שהדבר ניכר שמתכוין לרפואה אסור ממעם שיהבאר בס"י שכ"ח^ד אבל סך הוא בשמן^ה (לברוי^ו) אבל לא בשמן ורד^ז לפי שדמיו יקרים ואינו מצוי ואין רגילים לסוך בו אלא לרפואה^ח ואם הוא מקום שמצוי בו שמן ורד ודרך בני אדם לסוכו שלא לרפואה מותר לסוך בו אפילו לרפואה^ט ובמקומות אלו שאין נוהגין לסוך בשמן כי אם לרפואה אסור לסוך בשום שמן לרפואה מפני שהדבר ניכר שמתכוין לרפואה^י ולכן אסור לסוך הראש שיש בו חמטין^{יא}:

ב מותר לסוך ולמשמש ביד על כל הגוף להנאה^{יב} ובלבד שישנה מדרך חול^{יג} דהיינו שיוסך וימשמש ביחד^{יד} ולא ימשמש בכה^{טו} אלא ברפיון ידים^{טז}:

ג אין מגרדין^{יז} בכלי המיוחד לכי^{יח} כדרך חול^{יט} אלא אם כן היו ידיו או רגליו ממונפות במיש או צואה^כ ואם היה לו מגרדת המיוחדת לשבת מותר^{כא} וזוהו דהגו הבתולות לחיות להן כלי משער חויר המיוחד לשבת^{כב} כמ"ש בס"י ש"ג^{כג}:

ד לא יסוך רגלו בשמן כשהיא בתוך המנעל או הסנדל^{כד} החדשים^{כה} מפני שעורן מחרבך ע"י לבלוך השמן והומה לעיבור^{כו} אבל סך הוא את רגלו ואח"כ מניחה במנעל וכך הוא כל גופו ומתעגל על גבי העור ואינו חושש^{כז} והוא שלא יהא בשמן הנישוף מגופו שיעור כדי לעברו אפילו יש בו כדי לצחצחו מותר^{כח} והוא שלא יתכוין הוא אפילו לצחצחו^{כט} גורה משום לעברו^ל:

ה הדורים על העור^{לא} עד שיתקשה או המרככו בידיו ומושכו ומשוה אותו כדרך שהאומנים עושים חייב משום מעבד^{לב}:

יד רבי יוחנן שם. מור ושליע שם.
טו במשנה שם ע"א לפרש"י ד"ה אבל וטור ושורע שם. וראה גם לקמן סי' שכח סמ"ג.
טז מור ושליע שם.
יז שם במשנה קטג, א. מור ושליע ס"ג.
יח ברייתא שם ע"ב. מור ושליע שם.
יט רש"י במשנה שם ע"א ד"ה ולא. מור.
כ רשב"ג בברייתא שם ע"ב. מור ושליע שם.
כא גמרא שם ורש"י ד"ה מניחא. מ"א סק"א.
כב מ"א שם.
כג מן הסי' בשוע"ר לא הגיע לדיוגו, וראה ש"ע שם סכ"ז ומ"א סק"ב.
כד ברייתא קמא, ב. מור ושליע ס"ד.
כה רמב"ם פ"ג ד"ה רפ"א ס"ד.
כו מור ושליע שם. וזכה משמעות הרמב"ם. וראה גם רש"י שם ד"ה והוא.
כז ברייתא שם. מור ושליע שם.
כח רב חסדא שם. מור ושליע שם.
כט גמ' שם ורש"י ד"ה לצחצחו. מור ושליע שם.
ל רש"י שם.
לא רמב"ם פ"א ד"ה. וראה מ"מ שם שהוא ממשנה ביצה יא, א. מ"א סק"ב.
לב רמב"ם שם. מ"א שם. וראה לעיל סי' שכא ס"ב.

קכ גמ' שם. לבוש ס"ג.
קכז משנה שם. מור ושליע שם.
קכח רש"י קנא, א ד"ה רוחץ. מ"ו סק"ה. וראה לקמן סי' תקנז ק"א סק"ו.
סימן שכז
א חשנה ק"א, א (יין והומין). מור ושליע ס"א (שמן והומין). וראה כ"ח ריש הסי'.
ב לבוש ס"א. וראה תהלה לדוד סק"א.
ג רש"י שם ד"ה לא יסוך. לבוש שם.
ד מניע א.
ה משנה שם. מור ושליע שם.
ו מור ושליע שם. וראה גם תוס' קלד, ב ד"ה ואין, וראה גם לקמן סי' שכח סכ"ח.
ז משנה ק"א, א. מור ושליע שם.
ח רש"י שם ד"ה אבל. לבוש שם.
ט רב שם ע"ב. מור ושליע שם.
י ב"י מורה ומ"ש ואפילו. רמ"א ס"א.
יא שלטי הגבורים שם (מא, א) אות ב. ב"י סוס"י ושם. מ"ו סק"ב.
יב חשנה קמז, א ורש"י ד"ה ונמשמשין. מור ושליע ס"ב.
יג ברייתא שם ע"ב. מור ושליע שם.